

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Claudii Fleury, Presbyteri, Prioris Argenteliae Et Reg.
Christianiss. A Confessionibus Institutiones Juris
Ecclesiastici**

Fleury, Claude

Moguntiae, 1760

VII. De processu civili continuatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67899](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67899)

- 2) C. 4. X. de eo qui mitt. in poss.
 3) C. 3. & ult. X. ut lite non contest.
 4) C. 1. X. de eo qui mitt. in poss. C. 2. X. de seq. possess.
 5) Sess. 25. c. 3. 6) r. t. X. ut lite non contestat.
 7) C. ult. §. 1. eod. 8) r. t. X. de libell. oblat.
 9) Ordin 1539. art. 16. 10) C. 12. X. de except.
 11) C. 1. de except. in 6. 12) C. 5. X. de except.
 13) C. 7. X. de judic. 14) C. 1. de restit. spol. in 6.
 15) Consuet. Paris. art. 106.

CAP. VII.

DE PROCESSU CIVILI CONTI-
NUATIO.

I.

SI nullæ exceptiones oggeruntur, vel og-
 gestæ a iudice rejiciuntur; ad arcem causæ
 penetrandum est, propositis iudici defen-
 sionibus vel scripto vel viva voce; quo casu
 prologo sententiæ inseruntur. Primum de de-
 fensione iudicium fit litis contestatio, quæ est
 caput & cynosura litis universæ¹. Nam ante-
 quam iudex partium intentiones percepit, ea-
 rumque probationes audiendas esse censuit;
 dici nequit, partes litigare. Litis contesta-
 tionis effectus insignes sunt. Est enim *quasi con-*
tractus, quo partes conveniunt de iudicato sol-
 vendo; & reus, qui ante in *bona fide* fuit, in
mala fide constituitur. Firmantur etiam qua-
 litates agentium & actionum in tantum, ut
 mutari nequeant. Ex quo formularum so-
 lemnia opplerunt tribunalia ecclesiastica, du-
 plex iudiciorum genus formandum fuit; *so-*
lemnium, quibus ambages formulariæ strepi-

2. litis
 contesta-
 tionem.

tusque & figura iudicii exacte observantur, & *summariorum*, quibus cuncta viva voce arctatissime dilationibus peraguntur². Indicatae sunt etiam causae, quae *simpliciter & de plano* sine iudiciorum strepitu & figura tractandae, leviores scilicet, vel majores, quae moram non ferunt, ut beneficiorum, decimarum, matrimoniorum³. Quae quum hodie fere solae officialibus relictae sint, satis apparet, eorum iudicia esse *summaria*. Et quo magis a solemnibus recedimus, eo proprius veterem iudiciorum ecclesiasticorum simplicitatem attingimus.

1) C. 54. licet X. de elect.

2) Cl. saepe 2. de verb signif. 3) Cl. 2. de iudic.

quam sequuntur probationes vel vocales,

II. LITE contestata, partes ad probationes accinguntur, de quibus iudex cognoscit. Probatio est vel *vocalis*, vel *literalis*. *Vocalis* vel a partis adversae confessione, vel a *testium depositione* proficiscitur. Licet enim partibus semet mutuo interrogare de *factis & articulis* congruis; & qui respondere detrectat, habetur pro *confesso*¹. Iudex quoque in qualibet litis parte interrogare potest². Saepe actor reo iuramentum defert; refert nonnumquam reus, & interdum iudex, deficiente probatione, actori injungit³. Iuramentum litis decisorium in foro ecclesiastico frequentius est, quum ecclesiastici plus conscientiae fideique dare praesumantur. Majoris negotii est probatio per testes. Hi citandi sunt a iudice, coram quo depositiones secreto edunt in scripturam redigendas, quam in causa civili *examen* (*enquête*;) in *criminali informationem* adpellamus.

Si examen detrectant, multis aliisque pœnis cogi possunt, si noti sunt; si ignoti, censuris ecclesiasticis ⁴, quibus præmittuntur monitoria generalia, publicis locis affigenda vel pro concione publicanda, quibus iudex ecclesiasticus, proposito facto, quod fere atrox crimen esse solet, omnes, ad quod ejus rei notitia pervenit, exhortatur ad revelandum, adjecta pœna excommunicationis, si post trinam publicationem cessaverint. Quæ fere unica ad probationem factorum occultorum via admodum teritur, dum & iudices laici in causis mere sæcularibus sæpe eam eligunt, & officialem, qui publicationem detrectat, fructuum sequestratione compellendum censent; quod concilio Tridentino ⁵ diserte prohibitum, cautumque, ne in causis levioribus monitoria adhiberentur.

- 1) C. 10. X. de fide instrum. 2) l. 21. de interrogat.
 3) C. ult. X. de jurejur. juncta glossa.
 4) C. 11. X. de testib. cog. 5) Sess. 25. c. 3.

III. PROBATIO literalis consistit in ^{vel litera-} scripturis publicis, privatis. Publicæ per se ^{les.} fidem faciunt, suntque eæ, quæ a publicis personis ex officio agentibus conceptæ ¹. Scriptura privata fidem non facit, nisi recognita, vel literarum comparatione vera deprehensa fuerit. Stricte solis instrumentis *authenticis* fides adhibenda, nisi exempla sint per manum publicam facta, & quidem pars adversa stricto jure petere potest, ut ipsa *exemplificationi* intersit, quæ olim jussu judicis erat suscipienda ². Si instrumenta sunt penes personam pu-

blicam, compelli a iudice potest ad edenda exempla. Instrumenta ex curia Romana adlata tum demum in tribunalibus nostris fidem faciunt, si duorum *agentium in rebus* testimonio nituntur.

1) C. 2. X. de fid. instrum. 2) C. ult. eod.

3. sententiam.

IV. PROBATIONES absolutæ partibus mutuo aperiuntur, ut intra terminum eas impugnent: quo facto, vel saltem termino elapso, sententia ferri potest. Si tamen in Ecclesiam vel in rem publicam aliquid detrimenti redundaturum esset; promotori seu procuratori generali acta tradenda sunt, ut ipse arbitrari possit. Sententiæ sunt duplicis generis, *interlocutoria* & *definitiva*. Illis aliquid fieri jubetur, dum lis decidatur, v. gr. sequestratio. Nam quoties iudex hoc vel illud in causa suscipiendum imperat, interlocutoria vim habet. His autem lis deciditur.

definitivam.

V. OLIM sententiæ, licet ex instrumentis & secreto iudicatum esset, partibus scripto recitandæ erant: quod in foris secularibus primum neglectum, & ¹ generatim sublatum est. Concordato ² duo anni ad finiendam instantiam præscribuntur iudicibus delegatis, quod concilium Tridentinum ³ sancit etiam de ordinariis. Unde partibus a lapsu biennii iudicem superiorem adire, litemque coram eo prosequi datum. In Francia nec biennium perdurandum est; sed, simulatque partes submiserunt, iudicem cessantem bis interpellant de ferenda definitiva. Si rursus cessat, pars læsa veluti a denegata iustitia adpellat,

& adversus judicem agit ex *syndicatu* ad resarciendum damnum, & ad id quod interest⁴. Hæc est forma processus *prima instantia*. De adpellationibus post crimina dicemus.

- 1) Stat. 1644. 2) tit. 29. 3) Sess 24. c. 20.
4) Ordin. 1667. tit. 25. art. 4.

C A P. V I I I.

DE HAERESI, ALIISQUE LAESARUM RELIGIONUM CRIMINIBUS.

I.

MAJOR jurisdictionis ecclesiasticæ vigor in Quid hæresis? ulciscendis criminibus, canonum carbone notatis, quia magis sacra & bonos mores lædunt, quam societatem civilem turbant, licet principum legibus quoque coerceantur ac vindicentur. Criminum ecclesiasticorum atrocissimum est *hæresis*, quæ fidei Christianæ fundamenta labefactat. Hæresis autem est *pernix defensio dogmatis, ecclesie universalis iudicio condemnati*, sive decreto concilii œcumenici, quod Arianismo Niceæ contigit; sive pontificio oraculo, per totam ecclesiam recepto, quale D. Innocentius adversus Pelagium edidit¹; sive sanctione concilii particularis ab universa ecclesia agniti, quod Pauli Samosatani placitis Antiochiæ contigit². Hujus autem causæ duæ disceptationes sunt; altera *de jure*, ut appareat, num dogma orthodoxum sit, an hæreticum, de quo unice *ecclesia*, id est,